

طلایه داران هنر خوشنویسی ایران

آثاری از دوره یخانی تا اواخر عهد قاجار

THE VANGUARD OF IRANIAN CALLIGRAPHY

Artworks from the Ilkhanids to the Late Qajars

مجموعه آثار خوشنویسی و نگارگری
موزه خط و کتابت میرعماد

A Collection of Persian Paintings and Calligraphy
The Mir Emad Museum of Calligraphy and Manuscripts

The vanguard of Iranian calligraphy = طلایه داران هنر خوشنویسی ایران
 آثار از دوره ایلخانی تا اواخر عهد قاجار = Artworks from the Ilkhanids to the Late Qajars
 مجموعه آثار خوشنویسی و نگارگری موزه خط و کتابت میرعماد / مدیر تولید محمود یساولی
 مترجم سیمین دخت سیدفتح / ویراستار روزبه رادمنش / تذهیب داریوش جلیلیان
 با همکاری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، مجموعه فرهنگی تاریخی سعدآباد، موزه خط و کتابت میرعماد، تهران: یساولی، ۱۴۰۰، ۳۰۸ ص: مصور (رنگی): ۲۳/۵×۳۳/۵ س.م. فارسی - انگلیسی
 عنوان: مجموعه آثار خوشنویسی و نگارگری موزه خط و کتابت میرعماد. ۱. موزه میرعماد ۲. خوشنویسی -- ایران -- مجموعه ها
 ۳. Calligraphy -- Iran -- Collections. ۴. خوشنویسی -- ایران -- تاریخ -- قرن ۷ - ۱۳ ق.
 ۵. نقاشی -- ایران -- تاریخ -- قرن ۷ - ۱۳ ق. ۶. Painting -- Iran -- History -- 13th-19th centuries
 الف. یساولی، محمود نب. سیدفتح، سیمین دخت، ۱۳۳۸ - مترجم ت. جلیلیان، داریوش، ۱۳۵۱ - تذهیب گر Jalilian, Dariush
 ج. ایران. وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی Ministry of Cultural Heritage, Tourism and Handicrafts Iran. ج. موزه میرعماد
 ۷۵۹۸۶۷ ۷۴۵ NK۳۶۳۳

انتشارات یساولی با همکاری صمیمانه
 وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، مجموعه فرهنگی تاریخی سعدآباد و موزه خط و کتابت میرعماد
 Yassavoli Publications in close collaboration with the Ministry of Cultural Heritage,
 Handicrafts and Tourism, the Sa'dabad Cultural-Historical Complex,
 and the Mir Emad Museum of Calligraphy and Manuscripts

طلایه داران هنر خوشنویسی ایران

آثاری از دوره ایلخانی تا اواخر عهد قاجار
 مجموعه آثار خوشنویسی و نگارگری موزه خط و کتابت میرعماد

THE VANGUARD OF IRANIAN CALLIGRAPHY Artworks from the Ilkhanids to the Late Qajars A Collection of Persian Paintings and Calligraphy The Mir Emad Museum of Calligraphy and Manuscripts

مدیر تولید: محمود یساولی
 مدیر هنری: رضا یساولی

Production Manager: Mahmoud Yassavoli
 Art Manager: Reza Yassavoli

کارشناسی بخش کوفی و اقلام شش گانه: استاد سیدرضا بنی رضی / محسن جدیدی
 کارشناسی بخش تعلیق و نستعلیق: استاد امیراحمد فلسفی / محسن جدیدی
 کارشناسی بخش شکسته نستعلیق: استاد غلامرضا مشعشی
 مقدمه بخش کوفی و اقلام شش گانه: محسن جدیدی
 مقدمه بخش تعلیق و نستعلیق: استاد امیراحمد فلسفی
 مقدمه بخش شکسته نستعلیق: استاد عین الدین صادق زاده
 مقدمه بخش نقاشی ایرانی (نگارگری): رضا یساولی

Kufic Script & the Six Pens Section Experts: Master Seyed Reza Banirazi/ Mohsen Jadidi
 Nasta'liq Section Experts: Master Amir Ahmad Falsafi/ Mohsen Jadidi
 Shikasta Nasta'liq Section Expert: Master Gholamreza Moshashai
 An Introduction to Kufic Script & the Six Pens Section: Mohsen Jadidi
 An Introduction to Ta'liq & Nasta'liq Section: Master Amir Ahmad Falsafi
 An Introduction to Shikasta Nasta'liq Section: Master Einoddin Sadeghzadeh
 An Introduction to Persian Painting Section: Reza Yassavoli

مترجم: سیمین دخت سیدفتح
 ویراستار: روزبه رادمنش

Translator: Simindokht Seyedfatah
 Editor: Roozbeh Radmanesh

تذهیب سرفصل ها: داریوش جلیلیان
 خوشنویسی روی جلد و عنوان بخش نگارگری: استاد محمد شهبازی
 خوشنویسی عنوان بخش کوفی و اقلام شش گانه: محمد کاشانی
 خوشنویسی عنوان بخش شکسته نستعلیق: استاد عین الدین صادق زاده
 اسکن آثار خوشنویسی و نگارگری: مجتبی سبزه
 اجرای طراحی گرافیک: واحد گرافیک انتشارات یساولی مریم خان محمدی
 اجرای مراحل فنی: مجید زاهدی، غلامرضا یساولی
 چاپخانه: شادرینگ / تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه / چاپ اول: ۱۴۰۰
 صحافی: جدی

Illustrations of Headings: Dariush Jalilian
 Calligraphy of Front Cover & Title of Persian Painting Section: Master Mohammad Shabbazi
 Calligraphy of Title of Kufic Script & the Six Pens Section: Mohammad Kashani
 Calligraphy of Title of Shikasta Nasta'liq Section: Master Einoddin Sadeghzadeh
 Scans of Calligraphic Artworks: Mojtaba Sabzeh
 Execution of Graphic Design: Yassavoli Publications Graphic Unit/ Maryam Khan Mohammadi
 Execution of Technical Processes: Majid Zahedi, Gholamreza Yassavoli
 Printing House: Shadrang/ Circulation 2000 Copies/ First Published 2021
 Bookbinding: Jeddi

ناشر: انتشارات یساولی

Publisher: Yassavoli Publications

تهران: خیابان انقلاب، بازارچه کتاب، طبقه زیرین تلفن: ۶۶۴۹۴۶۶۳ - ۶۶۴۶۱۰۰۳
 تهران: خیابان کریم خان، پلاک ۷۸، تلفن: ۸۸۳۰۰۴۱۵، ۸۸۸۳۲۰۳۸
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۶-۱۷۴-۶

Tehran: LG, Bazarcheh Kitab, Enghelab St, Tel: (9821) 66494663 / 66461003
 Tehran: No. 78, Karim Khan Zand St, Tel: (9821) 88300415 Fax: (9821) 88832038
 ISBN: 978-964-306-174-6

www.yassavoli.com / info@yassavoli.com

هرگونه بهره برداری از متن و تصاویر این کتاب تحت هر عنوان از جمله استفاده در کتاب، فیلم و مطبوعات منوط به دریافت مجوز کتبی از ناشر است.

No part of this book covered by the copyright hereon may be reproduced or used in any form or by any means, including books, movies and the media, without the written permission of the publisher.

فهرست

Table of Contents

میرعماد الحسنی سیفی قزوینی ۱۱
Mir Emad al-Hassani Seifi Qazvini 11

سخن ناشر ۱۳
Publisher's Note 12

قدردانی ۱۵
Acknowledgements 14

مقدمه دکتر علی اصغر مونسان وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ۱۷
A foreword by Dr Ali Asghar Mounesan
Minister of Cultural Heritage, Handicrafts and Tourism 18

مقدمه دکتر کیاپارسا مدیر مجموعه فرهنگی تاریخی سعد آباد ۱۹
A foreword by Dr Kia Parsa
Managing Director of the Sa'dabad Cultural-Historical Complex 22

تاریخچه موزه خط و کتابت میرعماد میرفدایی مسئول موزه میرعماد ۲۳
A History of the Mir Emad Museum of Calligraphy and Manuscripts by Maryam Fadaie
Managing Director of the Mir Emad Museum 24

پیشینه خوشنویسی اسلامی و اقلام شش گانه / محسن جدیدی ۲۵
A History of Islamic Calligraphy and the Six Pens by Mohsen Jadidi 25

آثار کوفی و اقلام شش گانه
(محقق، ریحان، نسخ، ثلث، توقیع، رقاع) ۴۱
Kufic Script and the Six Pens Pieces
(Muhaqqaq, Reyhan, Naskh, Thuluth, Tawqi', Riqaq') 41

تغییر محور خط / استاد امیراحمد فلسفی ۷۳
A Change of Axis in Calligraphy by Master Amir Ahmad Falsafi 73

آثار تعلیق و نستعلیق ۸۹
Ta'liq and Nasta'liq Pieces 89

شکسته بی شکست / استاد عین الدین صادق زاده ۲۱۷
The Unbreakable Shikasta by Master Einoddin Sadeghzadeh 217

آثار شکسته نستعلیق ۲۲۵
Shikasta Nasta'liq Pieces 225

نگارگری
روزهای خوشی و ناخوشی / رضا یساوی ۲۸۱
Persian Painting
Happy Days; Unhappy Days by Reza Yassavoli 281

آثار نقاشی ایرانی (نگارگری) ۲۸۹
Persian Painting Pieces 289

فهرست آثار رقم دار
بخش خطوط کوفی و اقلام شش گانه

List of Signed Pieces
Kufic Script and the Six Pens Section

مبارک شاه بن عبدالله ۴۷	Mubarak Shah ibn Abdullah 47
عبدالله ۴۷-۴۸	Abdullah 47-48
شمس الدین شیرازی ۵۰	Shamsuddin Shirazi 50
علاء الدین تبریزی ۵۰-۵۱	Alaeddin Tabrizi 50-51
بلبل شهنامه خوان ۵۲-۵۳	Bulbul Shahnameh Khan 52-53
درویش شمس الکاتب ۵۴	Darvish Shams al-Kateb 54
عبدالباقی مولوی (تبریزی) ۵۴-۵۵-۵۶	Abdulbaghi Mawlawi (Tabrizi) 54-55-56
محمد ابراهیم قمی ۵۷-۵۸	Mohammad Ebrahim Qomi 57-58
محمد رضا بن جمال الدین شیرازی ۵۹	Mohammad Reza ibn Jamaluddin Shirazi 59
عبدالرحیم جزایری ۵۹	Abdurrahim Jazayeri 59
احمد نیریزی ۶۰-۶۱-۶۲	Ahmad Neyrizi 60-61-62
محمد هاشم ۶۳-۶۴-۶۵-۶۶-۶۷-۶۸	Mohammad Hashem 63-64-65-66-67-68
احمد شاملو ۶۸-۶۹	Ahmad Shamlu 68-69
عبدالعلی ۷۰	Abdulali 70
محمد شفیع وصال شیرازی ۷۱	Mohammad Shafi Vesal Shirazi 71
محمد علی بن محمد شفیع تبریزی ۷۱	Mohammad Ali ibn Mohammad Shafi Tabrizi 71
علیرضا آقاجان پرتو ۷۲	Alireza Aghajan Parto 72

فهرست آثار رقم دار
بخش خطوط تعلیق و نستعلیق

List of Signed Pieces
Ta'liq and Nasta'liq Section

میر علی کاتب تبریزی ۹۱	Mir Ali Kateb Tabrizi 91
سلطان علی مشهدی ۹۲-۹۳	Sultan Ali Mashhadi 92-93
عبد الرحیم خوارزمی ۹۴	Abdurrahim Kharazmi 94
سلطان محمد نور ۹۵	Sultan Mohammad Noor 95
محمد ابریشمی مشهدی ۹۶	Mohammad Abrishami Mashhadi 96
میر علی هروی (کاتب السلطانی) ۹۷-۹۸-۹۹	Mir Ali Heravi (Kateb al-Sultani) 97-98-99
۱۰۰-۱۰۱-۱۰۲-۱۰۳-۱۰۴-۱۰۵-۱۰۶-۱۰۷	100-101-102-103-104-105-106-117
شاه محمود نیشابوری ۱۰۷-۱۰۸-۱۰۹	Shah Mahmud Nishaburi 107-108-109
محمد قاسم بن شادیشاه ۱۱۰	Mohammad Qasem ibn Shadishah 110
محمد قاسم ۱۱۱-۱۱۲	Mohammad Qasem 111-112
احمد الحسینی ۱۱۳	Ahmad al-Husseini 113
محمود بن اسحاق شهابی ۱۱۴-۱۱۵-۱۱۶	Mahmud ibn Ishaq Shahabi 114-115-116
یاری هروی و محیی هروی ۱۱۷	Yari Heravi & Mohie Heravi 117
میر حسین کلنگی ۱۱۸	Mir Hossein Kolangi 118
محمود مذهب ۱۱۹	Mahmud Muzahhab 119
معز الدین محمد الحسینی ۱۱۹	Muizzuddin Mohammad al-Husseini 119
مالک دیلمی ۱۲۰	Malik Deilami 120
محمد حسین تبریزی ۱۲۱	Mohammad Hussein Tabrizi 121
خواجه اختیار منشی ۱۲۲	Khajeh Ekhtiar Monshi 122
عبد اللطیف ۱۲۵	Abdullatif 125
فریدون ۱۲۵	Fereydun 125
مومن الحسینی ۱۲۵	Mumen al-Husseini 125
محمد رضا تبریزی ۱۲۸	Mohammad Reza Tabrizi 128
محمد حسین کشمیری ۱۲۹-۱۳۰	Mohammad Hussein Kashmiri 97-129-130
میر عماد الحسنی ۱۳۱-۱۳۲-۱۳۳-۱۳۴-۱۳۵-۱۳۶-۱۳۷-۱۳۸-۱۳۹	Mir Emad al-Hassani 131-132-133-134-135-136-137-138-139
خلیل الله الحسینی (میر خلیل قلندر) ۱۴۱	Khalilullah al-Hosseini (Mir Khalil Qalandar) 141
عبدالله مشکین قلم ۱۴۱	Abdullah Meshkinqalam 141
عبدالرحیم هروی (عنبرین قلم) ۱۴۲-۱۴۳-۱۴۴-۱۴۵-۱۴۶	Abd al-Rahim Heravi (Anbarin Qalam) 142-143-144-145-146
عبدالله حسینی ۱۴۶-۱۴۷	Abdullah Hussein 146-147
محمد صالح خاتون آبادی ۱۴۸	Mohammad Saleh Khatunabadi 148
عبدالرشید دیلمی ۱۴۹-۱۵۰	Abd al-Rashid Deilami 149-150
نورالدین محمد لاهیجی ۱۵۱	Nur al-Din Muhammad Lahiji 151

سیدعلی جواهر رقم ۱۵۴	Seyed Ali Javaher Raqam 154
محمد صالح (اصفهانی) ۱۵۷-۱۵۶-۱۵۵	Mohammad Saleh (Esfahani) 155-156-157
حسن شاملو ۱۵۸	Hassan Shamlu 158
هدایت‌الله زرین رقم ۱۵۸	Hedayatullah Zarrin Raqam 158
محمد باقر ۱۵۹	Mohammad Bagher 159
ملک محمد قزوینی ۱۶۰	Malek Mohammad Qazvini 160
میرزا فتحعلی شیرازی (حجاب) ۱۶۳-۱۶۲-۱۶۱	Mirza Fath Ali Shirazi (Hijab) 161-162-163
محمد حسین طهرانی ۱۶۵-۱۶۴	Mohammad Hussein Tehrani 164-165
اسدالله شیرازی ۱۷۴-۱۷۳-۱۷۲	Asadullah Shirazi 172-173-174
میرحسین بن علی حسینی ۱۷۶	Mir Hussein ibn Ali Husseini 176
محمد حسین ۱۷۹	Mohammad Hussein 179
حسینقلی ۱۸۱-۱۸۰	Hossein Qoli 180-181
میرحسین ۱۸۷-۱۸۳	Mir Hussein 183-187
میرزا غلامرضا اصفهانی ۱۹۶-۱۹۵-۱۹۴-۱۹۳-۱۹۲-۱۹۱-۱۹۰-۱۸۹-۱۸۸	Mirza Qulamreza Esfahani 188-189-190-191-192-193-194-195-196
محمد رضا کلهر ۱۹۷	Mohammad Reza Kalhor 197
ابوالفضل ساوجی (محمد) ۱۹۹	Abulfazl Savoji (Mohammad) 199
محمد حسین الحسینی شیرازی ۱۹۹	Mohammad Hussein al-Husseini Shirazi 199
محمد حسین شیرازی ۲۰۰	Mohammad Hussein Shirazi 200
عبدالرحیم افسر ۲۰۱	Abd al-Rahim Afsar 201
علینقی ۲۰۲	Alinaghi 202
محمدابراهیم طهرانی ۲۰۳	Mohammad Ebrahim Tehrani 203
عبدالکریم منشی ۲۰۳	Abdul Karim Munshi 203
محمد حسین سیفی قزوینی (عمادالکتاب) ۲۰۵-۲۰۴	Mohammad Hussein Seifi Qazvini (Emad al-Kottab) 204-205
امیرالکتاب (عبدالحمید ملک الکلامی) ۲۰۶	Amir al-Kottab (Abd al-Hamid Malek al-Kalami) 206
مراد العباسی ۲۱۲	Murad al-Abbasi 212
میرزا مهدی شریف شیرازی ۲۱۲	Mirza Mehdi Sharif Shirazi 212
حسن زرین قلم (تاج الشعرا) ۲۱۳	Hassan Zarrinqalam (Taj al-Shoara) 213
اسماعیل نقاش باشی (جلایر) ۲۱۶-۲۱۵-۲۱۴	Ismail Naghashbashi (Jalayer) 214-215-216

فهرست آثار رقم دار
بخش شکسته نستعلیق

List of Signed Pieces
Shikasta Nasta'liq Section

محمد شفیع حسینی (شافیا) ۲۲۷	Mohammad Shafi Husseini (Shafia) 227
درویش عبدالمجید طالقانی ۲۳۶-۲۳۵-۲۳۴-۲۳۳-۲۳۲-۲۳۱-۲۳۰-۲۲۹-۲۲۸	Darvish Abd al-Majid Taleghani 228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-254
میرزا کوچک اصفهانی ۲۵۷-۲۵۶-۲۵۵-۲۵۴-۲۵۳-۲۵۲-۲۵۱-۲۵۰	Mirza Kuchak Esfahani 250-251-252-253-254-255-256-257
احمد شاملو (بیگدلی) ۲۶۳-۲۶۲-۲۶۱-۲۶۰-۲۵۸-۲۵۹	Ahmad Shamlu (Bigdeli) 258-259-260-261-262-263
سید علی نیاز طبیب شیرازی ۲۶۶-۲۶۵-۲۶۴	Seyed Ali Niyaz Tabib Shirazi 264-265-266
محمد صادق انجوی شیرازی ۲۶۷	Mohammad Sadegh Anjavi Shirazi 267
محمد اسماعیل انجوی شیرازی ۲۶۹-۲۶۸	Mohammad Ismail Anjavi Shirazi 268-269
میرزا عبدالله ۲۷۱-۲۷۰	Mirza Abdullah 270-271
سید علی اکبر گلستانه ۲۷۷-۲۷۶-۲۷۵-۲۷۴-۲۷۳-۲۷۲	Seyed Ali Akbar Golestaneh 272-273-274-275-276-277
محمد رضا کر (محمد رضا منشی یا بغدادی) ۲۸۰-۲۷۸	Mohammad Reza Kar (Mohammad Reza Monshi or Baghdadi) 278-280
محمد رضا تبریزی ۲۷۹	Mohammad Reza Tabrizi 279

فهرست آثار رقم دار
بخش نگارگری

List of Signed Pieces
Persian Painting Section

ظهیرالدین اظهر تبریزی ۲۹۳-۲۹۲-۲۹۱	Zahiruddin Azhar Tabrizi 291-292-293
صادق بیگ افشار ۲۹۵	Sadeghi Beik Afshar 295
معین مصور ۲۹۸-۲۹۷	Muin Musavvir 297-298
محمد قاسم تبریزی با امضای الحاقی رضا عباسی ۳۰۰-۲۹۹	Mohammad Ghasem Tabrizi, supplementarily signed by Reza Abbasi 299-300
محمد زمان ۳۰۲	Mohammad Zaman 302